

A helyi fenntarthatóság körvonalai: európai közös mutatók

Módszertani áttekintés

Tartalom

Előszó	2
1. Bevezető	3
2. A kezdeményezés elvi háttérének fejlődése Európában	3
3. Célok és feladatok	4
4. Alapvető elvek és feltevések	5
5. A munka menete és módszertana	5
6. További lépések	6
I. Függelék: Az Európai Közös Mutatók „első generációja”	7
II. Függelék: Egyezmény “A helyi szintű fenntarthatóság felé – Európai Közös Mutatók” elfogadásáról és alkalmazásáról	8
III. Függelék: A Munkacsoport tagjai	10
IV. Függelék: A munkában résztvevő helyi önkormányzatok és helyhatósági alapú szervezetek	10

Szerzők: Munkacsoport a helyi fenntarthatóság mérésére, értékelésére és ellenőrzésére - A Városi Környezet Szakértői Csoportja

Szerkesztő: Európai Bizottság - Környezetvédelmi Főigazgatóság

A Városi Környezet Szakértői Csoportjának hozzájárulása a “Fenntartható Európai Városok” kampányhoz, valamint a Fenntartható Városok Harmadik Európai Konferenciájához (2000. Február 9-12, Hannover, Németország)

<http://www.sustainable-cities.org/indicators/>

A „Városi Környezet Szakértői csoport” kezdeményezése
Európai Bizottság Környezetvédelmi Főigazgatósága

Az Európai Unióval kapcsolatban számos további információ található az Interneten. Keresse fel az Európa Server honlapját! (<http://europa.eu.int>)

Katalógus-adatok a kiadvány végén találhatóak.

Luxemburg: az Európai Közösség Hivatalos Kiadvány-irodája, 2000

ISBN 92-894-1390-5

© Európai Közösség, 2001.

A kiadvány felhasználása, idézése és terjesztése megengedett, a forrás feltüntetésével.

Printed in Finland

FEHÉR, KLÓRMENTES PAPIRRA NYOMTATVA.

Előszó

Örömmre szolgál, hogy bemutathatom Önöknek azt a környezeti állapot-felmérést és monitorozást célzó új kezdeményezést, amelynek munkacíme: "A helyi fenntarthatóság felé: európai szintű, közösen elfogadott mutatók" (Towards a Local Sustainability: European Common Indicators").

A kezdeményezés két szempontból is kifejezetten újszerű. Az első, hogy a figyelem olyan mutatók (indikátorok) felé irányul, amelyekben jól tükröződik a környezetvédelmi, szociális és gazdasági kérdések szoros összefonódása. Ez fontos előrelépést jelent az új típusú, átfogóbb monitoring rendszerek felé.

A másik újdonság, hogy a módszertan alkalmazásával először válik lehetővé, hogy európai szinten összevethető információkat gyűjthessünk azokról a lépésekről, amelyet helyi szinten tettek a fenntarthatóság irányába Európa-szerte. Ez utóbbi szempont csak akkor valósítható meg, ha a helyi hatóságok széles köre elfogadja és alkalmazza majd az új monitoring rendszerrel kapcsolatos elvárásokat, amelyet a kezdeményezés összefoglal.

Önök már bizonyára tudják, hogy a Városi Környezet Szakértői Csoportja a közelmúltban újra kezdte működését. Ezúton szeretném nekik, illetve a Szakértői Csoport első munkacsoportjában résztvevő szakembereknek megköszönni azt a kemény és kitartó munkát, amellyel hozzájárultak a jelen kezdeményezés létrejöttéhez. Megköszönöm továbbá a Francia Köztársaság Környezetvédelmi és Településfejlesztési Minisztériumának a munkacsoport vezetését, valamint a működéshez szükséges feltételek és háttér biztosítását. Végül köszönetet mondok az Eurocities - az Európai Nagyvárosok Egyesülete – tagjainak, amiért kiváló összekötő tevékenységet végeztek a Munkacsoport és az Európa különböző országaiban található helyi önkormányzatok között.

Mindezek mellett külön szeretném kiemelni mindazon helyi önkormányzatokat, amelyek aktívan vettek részt a jelen kezdeményezés kifejlesztésében. Remélem, hogy még több város teszi majd meg a következő lépést: adoptálják az Európai szinten egységesített mutatók új generációját és tevékenyen bekapcsolódnak a most kezdődő próba-időszakba. A legnagyobb kihívás, amely a helyi önkormányzatok előtt áll nem más, mint hogy valós együttműködések alakuljanak ki a helyi hatóságok, illetve a helyi közösségek különböző szektorai és szintjei között. Olyan utakat kell találniuk, amelyek az integrált mutatók rendszerének hatékony működését és felhasználását teszik lehetővé

Az Aalborgi Konferencián résztvevők 1994-ben kinyilvánították politikai elkötelezettségüket, a két évvel későbbi, Lisszaboni Konferencia résztvevői pedig megállapodtak a cselekvési programban. Úgy gondolom, a mai, Hannoveri Konferencia és az új rendszerű monitorozással kapcsolatos kezdeményezés újabb fontos mérföldkő a helyi szintű fenntarthatóság felé vezető úton.

Margot Wallström
Környezetvédelmi Biztos
Az Európai Bizottság tagja

Az Európai Bizottság Környezetvédelmi Főigazgatósága, az Európai Környezetvédelmi Hivatal, valamint az Európai Bizottság által 1991-ben létrehozott, a „Városi Környezet Szakértői Csoportja” közösen kezdeményezte azt a programot, melynek célja egy, a helyi fenntarthatósági szint mérésére és kimutatására alkalmas indikátor-készlet kifejlesztése volt.

Ösztönöznünk és segíteni kívántuk a helyi közösségeket Európa-szerte, hogy a fenntartható fejlődés irányába tett lépéseiket, fejlődésüket rendszeresen értékeljék, még hozzá meghatározott és mindenki által elfogadott mutatók, ún. közös indikátorok felhasználásával.

A munka javát egy 1999-ben létrehozott munkacsoport végezte el. A munkacsoport tagjainak ezúton szeretném megköszönni részvételüket és a munka során tett erőfeszítéseiket.

A program folyamatos koordinálását és adminisztrálását a Környezetvédelmi Főigazgatóság látta el. A Francia Környezetvédelmi és Település Fejlesztési Minisztérium biztosította a csoport munkájához és a jelen tanulmány elkészítéséhez szükséges technikai feltételeket.

A következőkben bemutatandó helyi fenntarthatósági mutatók készlete a „közös indikátorok első generációjának” tekintendő. Reméljük, hogy az európai önkormányzatok és hatóságok tudomásunkra hozzák majd észrevételeiket, helyesbítéseiket, vagy a folyamat továbbvitelét, fejlesztését szolgáló új javaslatokat.

Nedialka Sougareva
A munkacsoport vezetője - A Városi Környezet
Szakértői Csoportja - Franciaország

1. Bevezetés

A „Helyi Szintű Fenntarthatóság Felé – Európai Közös Mutatók” című, a fenntarthatóság egész Európára kiterjedő monitorozását célzó kezdeményezés „alulról felfelé” indult el. Az ötlet az Európa számos helyi önkormányzatával együttműködő Városi Környezet Szakértői Csoportjától¹ származik.

Fő célja a helyi önkormányzatok és közösségek fenntarthatóság felé történő fejlődésének támogatása, valamint egész Európára kiterjedően összehasonlítható adatok biztosítása e fejlődés mértékét illetően. A módszer integrált mutatók általánosan érvényes készletén alapszik, amelyek mindegyike tükrözi a környezetvédelmi, gazdasági és szociális vonatkozások közötti összefonódásokat. Megtervezésekor fontos szempont volt, hogy alkalmas legyen a fenntarthatóság irányába történő fejlődés, ill. az attól való eltávolodás mérésére, ugyanakkor abszolút értékek meghatározása helyett az időbeli változások nagyságára, valamint a különböző trendek azonosítására összpontosítson.

A rendszer működésének fontos feltétele az európai önkormányzatok széles körének részvétele. Ez kétféleképpen valósulhat meg: egyrészt az Európai Közös Mutatók elfogadása, ill. a már meglévő irányítási rendszerekbe történő beolvasztása révén, másrészt önkéntes megegyezés alapján. A önkormányzatok aktív részvétele fontos a már összeállított indikátor-készlet további fejlesztésében, valamint ezek közeljövőben tervezett kipróbálásában.

Mindez annak felismerésére épül, hogy az Európai Közös Mutatók elsősorban kiegészíteni hivatottak a már meglévő országos- és helyi szintű mutatókat és méréseket. A most bemutatott monitoring rendszer alkalmazása nem helyettesíti a már bejáratott, hasonlóan fontos eljárásokat. Hasonlóképpen nem pótolja a különböző partnerekkel (a lakossággal, civil szervezetekkel, vagy a helyi gazdasági közösségekkel) való együttműködést, sem a fenntarthatóság irányába való fejlődést szolgáló egyéb feladatok elvégzésének közös vállallását.

2. Kapcsolódások az Európai Unió irányelveihez és politikájához

A jelen munka megjelenéséhez vezető nemzetközi események története több évre nyúlik vissza. A legfontosabb állomások Az Ötödik Környezetvédelmi Cselekvési Program valamint a Riói Egyezmény 1992-ben, az Aalborgi Okirat 1994-ben, az Európai Fenntartható Városokról Szóló Jelentés megjelenése 1996-ban, valamint az „Fenntartható Városok Fejlesztése az Európai Unióban: Cselekvési Terv” kidolgozása 1998-ban.

A fenntarthatóság Európai Unióra érvényes irányelveit először 1992-ben vezették be az Ötödik Környezetvédelmi Cselekvési Program keretein belül, majd a későbbiek során többször újra megerősítették. A legutóbbi ilyen irányú lépés az Amszterdami Egyezmény volt, amely a fenntartható fejlődés kritériumainak teljesítését az Európai Unió egyik konkrét feladatává tette.

Az Ötödik Környezetvédelmi Cselekvési Program elfogadása után néhány hónappal az 1992-ben „Föld Csúcs” néven Rióban megrendezett konferencián az Európai Közösség és az egyes tagállamok aláírták az un. „Agenda 21” jegyzőkönyvet. Ennek 18. fejezetében szerepel az a kikötés, hogy 1996-ra minden országban a helyi önkormányzatok nagy része már el kell kezdje a helyi lakosság tájékoztatását, illetve ki kell dolgoznia a helyi környezetvédelmi cselekvési programot - Agenda 21-t - a fenntartható fejlődés érdekében. Ugyanitt a riói megállapodások egyik elemeként az Európai Bizottság felvállalta az un. „Helyi Agenda 21” terjesztését és népszerűsítését.

¹ A Városi Fejlődés Szakértői Csoportját az Európai Bizottság alapította 1991-ben azzal a céllal, hogy kidolgozza a környezetvédelmi célok és feladatok beolvasztási lehetőségét a jövő várostervezési és földhasználati stratégiáiba, valamint hogy a bizottság tanácsadójaként segítse azt a városi környezet szempontjai kidolgozásában a közösségek környezetpolitikáján belül. 1993-ban a szakértői csoport az Európai Bizottsággal együttműködve elindította a „Fenntartható Városok” című projektet. „A Városok Fenntartható Fejlődése az Európai Unióban: Cselekvési Terv” (COM(98)605) elfogadását követően 1999-ben a csoportot újraalapították azzal a szándékkal, hogy tanácsadói tevékenységével támogassa az európai szintű irányelvek, ill. a cselekvési terv különböző területein alkalmazandó „eszközök” kidolgozását. Ma a csoport kisebb létszámmal és egy új módszer szerint működik, munkáját kis számú, egy adott téma köré szerveződő munkacsoportra alapozva.

A fenntarthatóság felé vezető úton való előrelépés fontos előfeltétele a városok környezeti hatásainak mérése, valamint a Helyi Agenda 21 területén bekövetkezett fejlődésük nyomon követése, amely önmagában is lényeges összetevője a Rióban lefektettek továbbvitelének. Az Aalborgi Okirat (1992) tükrözi ezeket az igényeket, arra kötelezve az aláíró helyi önkormányzatokat, hogy dolgozzanak ki cselekvési terveket a fenntarthatóság elérése érdekében, és állítsanak fel az elért fejlődés nyomon követésére és bemutatására alkalmas rendszereket és eljárásokat. Az Aalborgi Okirat kiemeli, hogy az ún. „városi rendszerek fenntarthatóságát jelző mutatók” használata szükséges az irányelvek kialakításában és az ellenőrzésben. Emellett a Lisszaboni Cselekvési Terv (1996) megemlíti a fenntarthatósági mutatók (indikátorok) alkalmazásának fontosságát a jelenlegi állapot elemzésében, valamint a bekövetkező fejlődés mérése során.

Az „Európai Fenntartható Városokról Szóló Jelentés” (1996) a fenntarthatóság felé történő fejlődés mérése érdekében különböző mutatók alkalmazását ajánlja. Kiemeli a fizikai környezet fenntarthatósági mutatóinak alkalmazása mellett az ún. „fenntartható életstílus mutatók” kidolgozását, összehangolva ezzel a fizikai értelemben vett fenntarthatóságot a társadalmi jóléttel.

„A Városok Fenntartható Fejlődése az Európai Unióban: Cselekvési Terv” (COM 1998 / 605) kapcsán az Európai Bizottság is kiemelte, hogy igen fontos feladat a helyi szintű fenntarthatóság érdekében tett lépések megfelelő értékelése, valamint a „Helyi Agenda 21” nyomán bekövetkező fejlődés mérése érdekében alkalmas módszerek kidolgozása. Mindezek fölött általános elvi célként határozta meg a városi tevékenység ökológiai hatásainak csökkentését – ismét megerősítve ezzel, hogy szükséges és fontos a környezetre gyakorolt hatások mérése érdekében alkalmas módszereket kidolgozni és alkalmazni, valamint a „Helyi Agenda 21” és a környezeti hatások mérséklése közötti összefüggések alapvető elemei a tervezésnek és megvalósításnak.

Az európai szintű irányelvek kidolgozási folyamatával párhuzamosan helyi szinten is jelentkezett az igény olyan mutatókra, amelyek lehetővé tesznek bizonyos mértékű összehasonlítást különböző városok között. A helyi szempontok és célok alapján kidolgozott mutatók sok esetben éppen helyi jellegűknél fogva önmagukban alkalmatlanok a különböző települések összehasonlítására: a közös mutatók így fontos „specifikus” kiegészítő szerepet töltenek majd be. Ezzel párhuzamosan a közelmúltban a Testvérvárosok Világszövetsége a különböző igazgatási szintek közötti összefogásra szólított fel a mutatók alkalmazásában, pl. a helyi hatóságok és az Európai Bizottság között.

3. Célok és feladatok

„A Helyi Szintű Fenntarthatóság Felé - Európai Közös Mutatók” egy közösen elfogadott mérési rendszer kidolgozására irányuló kezdeményezés. Más, a témához kapcsolódó projektek eredményeit és tapasztalatait felhasználva megerősíti és továbbfejleszti a mérési módszereket, lehetővé téve ezzel fejlettebb és integráltabb monitorozási rendszerek megszületését.

Célja a helyi önkormányzatok fenntarthatóságot célzó munkájának támogatása, valamint a fenntarthatóság irányába bekövetkezett fejlődésről összehasonlítható és objektív információk biztosítása egész Európára vonatkozóan.

A helyi önkormányzatok szemszögéből a jelen kezdeményezés gyakorlati eszközként szolgál majd, amellyel felbecsülhető a fenntarthatóság irányában bekövetkezett fejlődés mértéke. Ezáltal az önkormányzat fontos alap-információkhoz jut hozzá, amelyekre alapozva helyi gyakorlat alakulhat ki fenntartható fejlődés alapelveinek megfelelő kezdeményezések kidolgozására. Emellett lehetővé teszi a helyi közösségek számára fejlődésük és teljesítményük összehasonlítását egyrészt saját magukkal, másrészt más közösségekkel – ez pedig segíti az erősségek és hiányosságok felismerését, valamint azt, hogy más közösségektől tudjanak tanulni és helyes gyakorlatot átvenni.

E monitorozási kezdeményezés várhatóan növelni fogja számos Európa-szerte alkalmazott olyan eszköz és tevékenység hatékonyságát, amelyet egyre nagyobb mértékben használnak a helyi szintű erőfeszítések támogatására. Értékelő eszközként fog szolgálni olyan kezdeményezésekhez, mint „Az európai fenntartható városok támogatási rendszere”, annak újabb változatai (jogutódai), vagy „A városgazdálkodás és fenntarthatóság sikeres eljárásainak adatbázisa”, lehetőséget nyújtva egyúttal az Európában alkalmazott eljárások objektívebb magítelésére és helyi adaptálására. A rendszer által nyújtott összehasonlítható információk segítségével lehetővé válik a fejlődés mértékének meghatározása és a különböző trendek azonosítása, amely különösen eredményessé teheti az európai önkormányzatok számára a mérési „eszközök” használatát.

4. Alapvető elvek és feltevések

Számos alapelvet és alapfeltételt határoztak meg és használtak a kezdeményezés kifejlesztése során. Olyan kérdésekre keresték a választ, mint pl. mit jelentenek a helyi szintű fenntarthatósági mutatók, hogyan lehetne javítani a monitorozás gyakorlatát, vagy hogyan lehetne bizonyos mértékű összehasonlíthatóságot biztosítani.

A jelen munka mögött húzódó legfőbb alapelvek, hogy egy fenntartható város többet jelent a környezet tisztaságánál. Ebből kiindulva a helyi szintű fenntarthatóság mutatóinak a hagyományos környezetvédelmi mutatóknál mélyebbre kell mennie. Hasonlóképpen tovább kell lépnie az egyes szektorok szerinti megközelítéshez képest, ahol a fenntarthatósági mutatók a környezetvédelmi, társadalmi és gazdasági szempontok köré szerveződve, egymástól elkülönítve jelentkeznek, figyelmen kívül hagyva e három szektor közötti kapcsolatokat. Az újabb és jobb monitorozási rendszerek felé történő fejlődés érdekében szükségessé vált célként meghatározni és kifejleszteni a helyi szintű fenntarthatóság hiteles indikátorait. Ezek a korábbiakhoz képest jóval átfogóbbak és tükrözik a környezetvédelmi, gazdasági és társadalmi vonatkozások közötti kölcsönhatásokat is.

Tekintve, hogy ezek az erőfeszítések újabb és jobb monitorozási rendszerek kialakítását célozzák, további feltételként jelentkezett, hogy új mutatók meghatározásakor a tudás jelenlegi szintjéről kell elindulni. Ez természetesen további adatok gyűjtését teszi szükségessé. Nem arról van tehát szó, hogy alapjaiban új mutatókhoz kell adatokat gyűjteni a „semmiből”, hanem arról, hogy az összehangolt mutatók a már meglévő módszerek továbbfejlesztése.

A mutatók alkalmazásának alapját elsősorban relatív mérések képezik, azaz abszolút értékek meghatározása helyett a figyelem az időben bekövetkező változásokra, valamint trendek és irányvonalak azonosítására irányul. Ennek megfelelően a pillanatnyi állapotok helyett a végbement fejlődés az összehasonlítás fő szempontja. Az egyik alapfeltevés, hogy minden helyi közösség képes erőfeszítésekre a fenntarthatóság elérése érdekében, függetlenül a kiindulópontot jellemző állapotoktól, a megteendő út hossza viszont ebből a szempontból kevésbé lényeges. Ami lényeges, hogy a megtett lépések valóban a helyi közösség megfelelő irányú fejlődését szolgálják.

Ezek alapján tehát megállapítható, hogy az új monitorozási kezdeményezés elsősorban a fenntarthatóság felé történő fejlődés mértékét igyekszik meghatározni.

5. A munka módszertana és folyamata

A monitorozási kezdeményezést a Városi Környezet Szakértői Csoportjának egy munkacsoportja dolgozta ki. A csoport feladatai az alábbiakat foglalták magukba:

- A más projektek keretein belül kidolgozott városi szintű mutatók, és az ún. ökológiai lábnyom meghatározását célzó módszerek elemzése;
- Ezek egy Európa-szerte alkalmazandó rendszerbe való beilleszthetőségének és a helyi fenntarthatóság szempontjából való érvényességének értékelése;
- Egy javaslat kidolgozása a helyi szintű fenntarthatósági indikátorok egy általános készletéről, az ökológiai lábnyom / környezetterhelés meghatározásához kapcsolódóan.

A munka a helyi önkormányzatok egy csoportjának bevonásával folyt, mivel biztosítani kívánták a majdan érintett hatóságok és szervezetek aktív részvételét a mutatók meghatározásában. A Helyi Önkormányzatok Csoportjának feladata a munkacsoport munkájában való részvétel, illetve annak segítése az alábbiak szerint:

- Gyakorlati tapasztalatokat tartalmazó anyagok biztosítása a munkacsoport számára a tudás jelenlegi szintjéről szóló beszámolók elkészítéséhez;
- A munkacsoport javaslatainak jóváhagyójaként, bíráló bizottságként, illetve vitapartnerként működni a munkacsoport mellett.

A munka irányításának és összehangolásának feladatát az Európai Bizottság és az Európai Környezetvédelmi Hivatal látta el.

A munkacsoport 1999 tavasza óta hat alkalommal ült össze. Az első feladat az integrált indikátorok kiválasztási kritériumainak meghatározása volt. Ennek során mind az általános, mind a fenntarthatósági mutatók kidolgozása megtörtént, kialakítva egy közös módszert a mutatók kifejlesztésére és kiválasztására. Az 1999 nyarán végzett munka elsősorban előkészítő jellegű volt, azaz a már korábban elindult kezdeményezések és már az új módszertan alapján működő projektek összehasonlító elemzéséből állt. E mögött az az elképzelés állt, hogy a korábbi helyi tapasztalatokra alapozva, illetve ezeket figyelembe véve azonosítsanak már használatban lévő integrált mutatókat, és amennyiben szükséges, egészítsék ki a meglévők módosított változataival vagy teljesen új mutatókkal.

Erre az elemzésre alapozva a munkacsoport kidolgozta „első javaslatát” a helyi szintű fenntarthatóság közös indikátor készletére. Az így létrehozott 18 mutatót tartalmazó listát egy három hetes tanácskozás során 1999 szeptemberében vitatták meg a helyi önkormányzatokkal. A 23 önkormányzattól álló csoporttól összesen 15 egybehangozó pozitív válasz érkezett, amelyben a projekt egyértelmű támogatása fejeződött ki. A beérkezett részletes észrevételek, hozzászólások építő jellegűek voltak és fontos segítséget jelentettek a folyamat következő lépése során.

Az első megbeszélést követően a munkacsoport módosította a mutatók listáját, benyújtva egy 20 mutatót tartalmazó „második javaslatot” a helyi önkormányzatoknak. Ezt egy 1999. november közepéig tartó 5 hetes nyilvános tanácskozási időszak során vitatták meg. Összesen 41 válasz érkezett e „második javaslat”-ra – ebből 32 11 európai ország (ezek közül 10 tagország) valamely önkormányzatától. A visszajelzések ezúttal is pozitívak voltak, és jelentős segítséget jelentettek a munkacsoport számára. Az új javaslatokat is figyelembe véve állították össze a mutatók végleges listáját és elkészítették el a „részletes módszertani íveket”, annak biztosítása érdekében, hogy az adatok gyűjtése és a monitorozás kimerítse az összehasonlíthatóság kritériumát. „A Helyi Szintű Fenntarthatóság Felé – Európai Közös Mutatók” címmel ellátott monitorozási kezdeményezés végleges változatát 1999 decemberében készítették el. Hivatalos közzétételére 2000 februárjában került sor a Fenntartható Városok Harmadik Európai Konferenciáján, Hannoverben, lehetővé téve az ezt vállaló európai önkormányzatok számára a kezdeményezés elfogadását/alkalmazását.

A programmal kapcsolatos minden információ, beleértve a megbeszélések során készített jegyzeteket, vagy a munkában felhasznált dokumentumokat, mindenki számára elérhető a következő Internet címen: <http://www.sustainable-cities.org/indicators/>

Amennyiben további információkra lenne szükségük, kérjük, itt érdeklődjenek.

6. További lépések

„A Helyi Szintű Fenntarthatóság Felé – Európai Közös Mutatók” nem egy egyszeri kezdeményezés, hanem egy hosszú távú folyamat kezdete, amelynek célja a fenntarthatóság irányában tett lépések és a fejlődés nyomon követése, illetve a nyomon követés fejlesztése, objektív és összehasonlítható adatok gyűjtése a helyi szintű fenntarthatósággal kapcsolatban Európa-szerte. Pár év múlva a mostani, „első generációs” Európai Közös Mutatók alkalmazásából nyert tapasztalatokat felhasználva lehetővé válik az indikátorok egy fejlettebb közös módszerre alapozott továbbfejlesztése, illetve létrehozható egy kiegyensúlyozottabb és teljesebb monitorozási rendszer.

A monitorozási iniciatíva hivatalos közzétételét egy kipróbálási szakasz követi majd. Az Európai Közös Mutatókat a hivatalos közzétételkor elfogadó, majd alkalmazó helyi önkormányzatok vesznek részt a módszer kipróbálásában és további finomításában.

Az új monitorozási eszköz alkalmazásával könnyebbé válik a döntéshozás folyamata és az önkormányzatok munkája általában, valamint érzékelhetővé válik, hogy a városok miként járulnak hozzá a fenntarthatóság eléréséhez Európában. Ez egy újabb lépést jelent majd az integráltabb vezetési és monitoring rendszerek és módszerek felé.

I. Függelék: Az Európai közös Mutatók „Első Generációja”

A Helyi Szintű Fenntarthatóság Felé – Európai Közös Mutatók

A	ALAPMUTATÓK (kötelező)	Szempontok száma (a leírást ld. alább)							
		n	s	1	2	3	4	5	6
1	A lakosok elégedettsége a helyi közösséggel <i>a lakosok általános elégedettsége a helység különböző jellemzőivel szemben</i>			✓	✓		✓	✓	✓
2	A város hatása a globális Éghajlat-változásra <i>CO2 kibocsátás – később, amikor már rendelkezésre állnak az ökológiai lábnyom meghatározására alkalmas egyszerűbb módszerek, ez a mutató arra vonatkozik majd</i>			✓		✓	✓	✓	
3	A helyi lakosság mobilitása és az utas-szállítás jellemzői <i>(a tömegközlekedés jellemző távolságai és a főbb eszközök)</i>			✓		✓	✓	✓	✓
4	Nyilvános területek és szolgáltatások elérhetősége <i>(a környező zöld övezetek és az alapvető szolgáltatások hozzáférhetősége a lakosok számára)</i>			✓		✓		✓	✓
5	A helyi levegő minősége <i>a tiszta és egészséges levegőjű napok száma</i>			✓				✓	✓

B	KIEGÉSZÍTŐ MUTATÓK (választható)	Szempontok száma (a leírást ld. alább)							
		n	s	1	2	3	4	5	6
6	Iskoláskorúak utazásai az iskola és az otthon között <i>(a gyerekek otthon és iskola közötti utaztatásának módjai)</i>			✓		✓	✓	✓	
7	Az önkormányzat és helyi gazdasági társaságok fenntartható irányítása <i>(a környezetvédelmi és szociális vezetési módszereket alkalmazó állami/közösségi és magán szervezetek részaránya)</i>					✓	✓	✓	
8	Zajszennyezés <i>(az ártalmas környezeti eredetű zaj hatásainak kitett lakosok részaránya)</i>			✓				✓	✓
9	Fenntartható területhasznosítás <i>(a helység használatában lévő földterületek fenntartható fejlesztése, javítása és védelme)</i>			✓		✓		✓	✓
10	A fenntarthatóságot népszerűsítő termékek <i>„öko-címkével” ellátott, bio -, v. szabad kereskedelem útján értékesített termékek részesedése a teljes fogyasztásból</i>			✓		✓	✓	✓	

Az mutatók kiválasztásának alapjául szolgáló fenntarthatósági szempontok (kivonat az „ellenőrző listából”)

1. egyenlőség és társadalmi részvétel (az alapvető és egyéb szolgáltatásokhoz – pl. oktatás, munka, energia, egészség, lakás, közlekedés, mozgás, stb. – való hozzáférés lehetősége);
2. helyi irányítás / meghatalmazás / demokrácia (a helyi közösség szektorainak részvétele a helyi szintű tervezésben és döntéshozásban);
3. helyi / globális kapcsolatok (a helyi igények helyi kielégítése, a termeléstől a fogyasztásig, ill. a hulladékok ártalmatlanításáig; a helyi szinten nem kielégíthető igények fenntarthatóbb módon történő kielégítése);
4. helyi gazdaság / a helyi szinten meglévő képességek és szükségletek összhangba állítása a helyi foglalkoztatással és más lehetőségekkel);
5. környezetvédelem (ökoszisztéma-szerű megközelítés alkalmazása; a föld és az egyéb természetes erőforrások használatának, valamint a hulladékok és szennyezőanyagok kibocsátásának minimalizálása; a biodiverzitás megőrzése);
6. kulturális örökség / a mesterséges környezet minősége (a történelmi, kulturális és építészeti értékek védelme, megőrzése és visszaállítás, beleértve a különböző épületeket, emlékműveket, és eseményeket; a különböző térségek és épületek funkcionalitásának és esztétikumának megőrzése és fokozása).

II. Függelék: Megállapodás „A Helyi Szintű Fenntarthatóság Felé – Európai Közös Mutatók” elfogadásáról

A fenntarthatóság elérése érdekében teendő erőfeszítések melletti politikai elköteleződést jelentő Aalborgi Okirat (1994) arra szólítja fel az aláíró helyi önkormányzatokat, hogy dolgozzanak ki a fenntarthatóság irányába való fejlődés nyomon követésére és értékelésére alkalmas rendszereket és eljárásokat. A lisszaboni cselekvési terv (1996) fenntarthatósági indikátorok alkalmazását ajánlja erre a célra. „A városok fenntartható fejlődése az Európai Unióban: cselekvési terv”, amelyet az Európai Bizottság 1998-ban fogadott el, kiemeli a városok fejlődésének értékelését és az összehasonlítást lehetővé tevő mutatók alkalmazásának fontosságát, valamint hangsúlyozza annak szükségességét, hogy a fejlődés nyomon követésére alkalmas módszereket dolgozzanak ki.

„A helyi szintű fenntarthatóság felé – európai közös mutatók”, amelyet a „Városi környezet szakértői csoportjának” egyik bizottsága dolgozott ki szoros együttműködésben számos helyi önkormányzattal, egy ún. „alulról felfele” kezdeményezés során, az előbb említett igényeket és szükségleteket igyekszik kielégíteni. Célja egyrészt a helyi önkormányzatok segítése a fenntarthatóság elérését célzó tevékenységekben, másrészt összehasonlítható és objektív információk biztosítása a fenntarthatóság irányában bekövetkezett fejlődésről egész Európára vonatkozóan. A kezdeményezés egységesített mutatók általánosan érvényes, egész Európára nézve közös készletére épül, amelyek tükrözik a környezetvédelmi, gazdasági és társadalmi szempontok közötti összefonódásokat és kölcsönhatásokat. Úgy tervezték meg, hogy alkalmas legyen a fenntarthatóság irányában történő fejlődés, illetve az attól való eltávolodást eredményező változások mérésére, továbbá arra, hogy abszolút értékek meghatározása helyett az időbeni változásokra, valamint a különböző trendek és a változások irányaira összpontosítson.

A fentiekhez kapcsolódóan, saját helyi önkormányzatom képviselőjeként elfogadom „A helyi szintű fenntarthatóság felé – európai közös mutatókat”, mint egy Európa szerte érvényes, a fenntarthatóság monitorozását célzó kezdeményezést, amely helyi szinten alkalmazva egyaránt szolgálja az adott közösséget és az európai intézményeket. Amennyire ez lehetséges, azon fogok dolgozni, hogy az európai közös mutatók a már meglévő helyi vezetési és igazgatási rendszerbe épülő részekként egy jövőbe tekintő vezetési eszköz fontos elemévé váljanak. Az általam képviselt önkormányzat nevében vállalom, hogy:

- a fenntarthatóság irányában történő fejlődés nyomon követésére, továbbá a fenntarthatóságot népszerűsítő helyi kezdeményezések és eljárások kidolgozására az Európai Közös Mutatókat használom;
- az eredményekről rendszeresen beszámolok az ebben érdekelt európai szintű intézményeknek, figyelembe véve, hogy e jelentéseket felhasználják majd az elért értékelésében, ill. közösségi elvek és irányítási eszközök kidolgozásában;
- a kezdeményezés elfogadását követően a kipróbálás fázisában ill. a további folyamatokban, aktívan részt veszek annak érdekében, hogy az újabb mérési eszközök kidolgozása és továbbfejlesztése az Európai Közös Mutatók „első generációjának” alkalmazásából eredő gyakorlati tapasztalatokra épülhessen.

Tudomásul veszem, hogy az Európai Közös Mutatók a már meglévő országos vagy helyi mutatók kiegészítőiként értelmezendők és használandók, így a jelen európai szintű monitorozási kezdeményezés követése nem zárja ki a meglévő, hasonlóan fontos módszerek alkalmazását. Továbbá elismerem az egyéb partnerekkel – a helyi lakossággal, civil szervezetekkel, a helyi gazdasági közösségekkel - való együttműködés szükségességét. Vállalom, hogy a fenntarthatóság felé történő fejlődést szolgáló monitorozásba és egyéb tevékenységekbe és feladatokba mindezen érintetteket bevonom.

A jelen szerződés a Fenntartható Városok Harmadik Európai Konferenciáján keletkezett Hannoverben (Németország) 2000. február 9-12-én.

Aláírás:

Dátum

Kérem, fordítsa meg a lapot!

Név:

Beosztás:

Helyi önkormányzat megnevezése:

Kapcsolattartó (technikai munkatárs):

Tel./fax:

E-mail:

Az űrlapot, kitöltése után az alábbi névre/címre szíveskedjék visszaküldeni:

European Commission,

Directorate Generale Environment, Unit B.3. (BU-5 04/143),

Rue de la Loi 200, B-1049 Bruxelles

Fax: + 32-2-296 9561

III. Függelék: A Munkacsoport Tagjai

Nédialka Sougareva, Chair of the group
Ministère de l'aménagement du territoire et de
l'environnement

Susann Pauli
European Commission, Environment
Directorate-General (D3)

Mireille Grubert
European Commission, Regional Policy
Directorate-General (A1)

Ivone Pereira Martins
European Environment Agency

Maria Berrini
Ambiente Italia

Martin Fodor
Local Government Association, UK

Salvador Rueda
Generalitat de Catalunya, Dept. De Medi
Ambiente

Jon Möller
Stockholm stad, Miljöförvaltningen

Theo Breumelhof
Gemeente Den Haag, Stadsadministratie

Dr Hans-Wolf Zirkwitz
Stadt Heidelberg, Amt für Umweltschutz und
Gesundheitsförderung

Michele Ferrari
Comune di Ferrara, sezione Ambiente

Françoise Onclinx
Institute bruxellois pour la gestion de
l'environnement

Anthony Van de Ven
Eurocities

Christine Moissinac, Technical assistance
Alphaville

Európai Bizottság

A Helyi Szintű Fenntarthatóság Felé – Európai Közös Mutatók

Luxemburg: az Európai Közösség Hivatalos Kiadvány-irodája

2001 - 11pp. - 21 x 29.7 cm

ISBN 92-894-1390-5

IV. Függelék: A Munkában Résztvevő Helyi Önkormányzatok és Helyhatósági Alapú Szevezetek

Helyi Önkormányzatok:

Århus (Kommune), DK
Birmingham (City), UK
Bristol (City), UK
Burgos (Ayuntamiento), E
Cassà de la Selva (Ajuntament), E
Catania (Comune), I
København (By), DK
Den Haag (stad), NL
Faro (Câmara Municipal), P
Ferrara (Comune), I
Gdansk (Municipality), PL
Heidelberg (stadt), D
Helsingborg (stad), S
Helsinki (kaupunki), FIN
Hämeenlinna (kaupunki), FIN
Leicester (City), UK
Leipzig (Stadt), D
Lisbon (Câmara Municipal), P
Lyon (Communauté urbaine), F
Malmö (stad), S
Malvern Hills (District), UK
Modena (Provincia), I
Molfetta (Città), I
München (Stadt), D
Oslo (City), NO
Parma (Comune), I
Sabadell (Ajuntament), E
Southampton (City), UK
Southwark (London Borough), UK
Stockholm (stad), S
Torino (Provincia), I
Torino (Città), I
Vitoria-Gasteiz (Ayuntamiento), E
Wrexham (Borough), UK

Más Helyhatósági Alapú Szervezetek:

Agenzia Sviluppo Nord Milano SpA
National Association of Local Authorities in
Denmark
XARXA network, E
Öresund Committee, Öresund region
DK and S

Európai Bizottság

További Információkért keresse European Commission-t az alábbi címen:
Directorate Generale Environment, Unit B.3 (BU-5 04/143),
Rue de la Loi 200, B-1049 Brussels, fax +32-2-296 9561,
e-mail: env-eci@cec.eu.int

AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉG HIVATALOS
KIADVÁNY-IRODÁJA

L-2985 Luxembourg

ISBN 92-894-1390-5

9 789289 141390 >